

မြန်မာ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၄-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၈)ရက်၊
ခရစ်နှစ် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မေလ (၂၂)ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၊ ဆန်ဖရန်ဆစ္စကို ပေးဧရိယာမှာရှိတဲ့
ထေရဝါဒဓမ္မအသင်းက ဆင်ယင်ကျင်းပသော အပတ်စဉ် ဓမ္မသင်တန်း

*****

ဗုဒ္ဓခေတ် တစ်မိုးအောက်တစ်ယောက်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ
(ဧတဒဂ်ရပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ)

တရားဟောတဲ့အရာ အသာဆုံး ဓမ္မကထိက ဧတဒဂ်ရ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီ
(သင်တန်းမှတ်စု အကျဉ်း)

(က) အတိတ်ဘဝပါရမီ ဖြည့်ပုံ

- ပဒုမုတ္တရာ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်မှာ သူဌေးအိမ်တစ်အိမ်မှာ အိမ်စေလေး ဖြစ်ခဲ့ပြီး အဂ္ဂသာဝက ဖြစ်တော်မူတဲ့ အရှင်သုဇာတမထေရ်ကို မုန့်ဆွမ်းလှူခဲ့။ ဆံပင် ဖြတ်ရောင်းပြီး ဆွမ်းလောင်းလှူခဲ့။ အခုလို အလှူရက်ရောတာကို သူဌေးက သိပြီး သဘောကျလို့ သားနဲ့ ပေးစားလို့ သူဌေးချွေးမဖြစ်ခဲ့။ သူဌေးချွေးမ ဖြစ်တဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ကို နာရပြီး ဓမ္မကထိက ဧတဒဂ်ရ ထေရီမတစ်ပါးကို အားကျကာ ဓမ္မကထိက ဧတဒဂ်ရလိုပါကြောင်း ဆုပန် ဆုတောင်းခဲ့။

- ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဖတူမိကွဲ ညီတော် ၃ ဦးတို့ရဲ့ ဘဏ္ဍာတော်တွေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရတဲ့ ဘဏ္ဍာစိုးရဲ့ ဇနီးဖြစ်ခဲ့။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ ညီတော် ၃ ယောက်တို့က မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိတဲ့ သံဃာတော်တွေကို မဟာဒါနအလှူကြီး ပေးလှူတဲ့အခါ ဘဏ္ဍာစိုး ဇနီးမောင်နှံ ၃-ယောက်ဟာ လိုတာထက် ပိုပြီး လှူဖွယ်ပစ္စည်းဝတ္ထုတွေကို ရက်ရက်ရောရော ထုတ်ပေးခဲ့။

- ကဿပမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်မှာ ကိကီမင်းကြီးရဲ့ သမီး ခုနစ်ဖော်အနက် ခြောက် ယောက်မြောက် သမီးတော်ဖြစ်ခဲ့။ အပျိုစင်ဘဝနဲ့ ရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းပြီး အနှစ် နှစ်သောင်း ကြာအောင် ကောမာရီဗြဟ္မစရိယအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခဲ့။

(ခ) ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်ရပ် အတ္ထုပ္ပတ်

ရာဇဂြိုဟ်မှာ သူဌေးသမီး ဖြစ်လာခဲ့၊ ဓမ္မဒိန္နာလို့ အမည်တွင်။ အရွယ်ရောက်တဲ့အခါ ဝိသာခသူဌေးသားနဲ့ အိမ်ထောင်ကျ။ ဝိသာခ သူဌေးနဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ သူဌေးကတော်တို့ အခုလို ဆုံဆည်း ကြတာဟာ ဖုဿဘုရားရှင်လက်ထက်တုန်းက ဘဏ္ဍာစိုး ဇနီးမောင်နှံဘဝနဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို ထက်ထက်သန်သန် အတူပြုခဲ့လို့ ဖြစ်။

ဝိသာခ သူဌေးဆိုတာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည့်ရှင် ဘုရင် ဗိမ္ဗိသာရနဲ့ အလွန်ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်တဲ့သူ ဖြစ်။ မြတ်စွာဘုရား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး ပြာသိုလမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းရဲ့ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ရာဇဂြိုဟ်ကို ကြွတော်မူခဲ့။ ဝိသာခသူဌေးဟာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းနဲ့အတူ မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦးကြိုဆို ပင့်ဆောင်ခဲ့။ ထိုအခမ်းအနားမှာ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့တရားတော်ကို နာယူရပြီးရာဇဂြိုဟ်မြို့သူ

မြို့သား တစ်သိန်းတစ်သောင်း သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ခဲ့ကြ။ ထိုအထဲမှာ ဝိသာခ သူဌေးလည်း တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်။

နောက်ပိုင်းကာလမှာ ဝိသာခ သူဌေးဟာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်ကို နာယူပြီး အနာဂါမ် အရိယာ ဖြစ်ခဲ့။

ဝိသာခ သူဌေး အနာဂါမ်အရိယာဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် သူဌေးကတော်အပေါ်မှာ ဆက်ဆံတဲ့ အမူအရာတွေ ပြောင်းသွား။ ဇနီးမယားအဖြစ်နဲ့ မဆက်ဆံဘဲ နှမလေးတစ်ယောက်လို ဆက်ဆံခဲ့။

ဒီအခါ သူဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာဟာ သူဌေးကြီးကို အကျိုးအကြောင်း မေးမြန်းခဲ့။ လောကုတ္တရာ တရားထူး ရသွားလို့ ဒီလို စိတ်နေစိတ်ထားတွေ အမူအရာတွေ ပြောင်းသွားတာကို သိရတဲ့အခါ အဲဒီလောကုတ္တရာ တရားကို အမျိုးသမီးတွေပါ သိခွင့် ရနိုင်၊ မရနိုင် မေးမြန်းခဲ့။ ရနိုင်မှန်း သိတဲ့အခါ ဓမ္မဒိန္နာဟာ သူဌေးကြီးထံ ဘိက္ခုနီရဟန်းပြုခွင့်ပေးဖို့ ခွင့်တောင်းပြီး ရဟန်း ပြုခဲ့။

- ဓမ္မဒိန္နာထေရီ ရဟန်းဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ တောရကျောင်းကို သွားပြီး တရားကျင့်ကြံ အားထုတ်လိုက်တာ ရဟန္တာ ထေရီမကြီး ဖြစ်ခဲ့။

အဲဒီနောက် ရာဇဂြိုဟ်ပြန်လာပြီး သီတင်းသုံးခဲ့။

ဒီအခါ ဝိသာခ သူဌေးက ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ ဘိက္ခုနီဘဝမှာ မပျော်တော့လို့ ရာဇဂြိုဟ်ကို ပြန်လာတယ် လို့ ထင်နေ။

ဒါနဲ့ သာသနာ့ဘောင်မှာ မပျော်လို့ ပြန်လာတာလားလို့ မေးဖို့ကလည်း ပညာရှိ မဆန်တာမို့ ဥပါယ်တံမျည်နဲ့ တရားသဘောတွေကို မေးမြန်းလျှောက်ထားတယ်။ ဓမ္မဒိန္နာ ရဟန္တာထေရီမကလည်း အချက်ကျကျ ပြန်လည် ဖြေကြားခဲ့တယ်။ အဲဒီသုတ္တန်ကို မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် မှာ စူဠဝေဒလ္လသုတ်လို့ မှတ်တမ်းတင်ထားတယ်။ ထေရီမဟာ ဒီသုတ္တန်ကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ပဲ ဓမ္မကထိက ဧတဒဂ်ကို ရခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။

(ဂ) ထေရီမကြီး ဟောကြားတဲ့ တရားတော်အပိုင်း

အနာဂါမ် ဝိသာခ ဒါယကာမေးပြီး ရဟန္တာ ဓမ္မဒိန္နာ ဖြေဆိုထားတဲ့
စူဠဝေဒလ္လသုတ် အနှစ်ချုပ်
မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ စူဠဝေဒလ္လသုတ်လာ
ဝိသာခသူဌေးနဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမ တရားဆွေးနွေးခန်း

(၁) "အရှင်မ... 'သက္ကာယ, သက္ကာယ'လို့ ဆိုကြတယ်၊ 'အဘယ်ကို သက္ကာယ'လို့ ဘုရား ဟောပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... တဏှာ, ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ဥပါဒါန်နှစ်ပါးတို့ရဲ့ စွဲလမ်းစရာအာရုံဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာ ၅ ပါးကို 'သက္ကာယ'လို့ ဘုရား ဟောပါတယ်။ အဲဒီ ခန္ဓာ ၅ ပါးဆိုတာ ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရနဲ့ ဝိညာဏ်တို့ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီ စွဲလမ်းဖွယ် ခန္ဓာ ၅ ပါးကို 'သက္ကာယ'လို့ ခေါ်တယ်"

(မှတ်ချက်။ ။ 'သက္ကာယ'ဆိုတာ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲ ခန္ဓာ ၅ ပါးကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။)

(၂) "အရှင်မ... 'သက္ကာယသမုဒယ, သက္ကာယသမုဒယ'လို့ ဆိုကြတယ်။ 'အဘယ်ကို သက္ကာယသမုဒယ'လို့ ဘုရား ဟောပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... 'တဏှာ'ကို 'သက္ကာယသမုဒယ'လို့ ဘုရား ဟောပါတယ်။ 'တဏှာ' ဆိုတာ ဘဝသစ်တွေကို ဖြစ်စေနိုင်တယ်၊ နှစ်သက်မှု စွဲလမ်းမှုနဲ့အတူတကွ ဖြစ်တယ်၊ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုအာရုံတွေအပေါ် အလွန်နှစ်သက်တတ်တယ်။ အဲဒီတဏှာက ကာမတဏှာ (ကာမဂုဏ်ကို တပ်မက်မှု)၊ ဘဝတဏှာ (ဘဝဖြစ်မှုကို တပ်မက်မှု)၊ ဝိဘဝတဏှာ (ဘဝပြတ်မှုကို တပ်မက်မှု)ဆိုပြီး သုံးမျိုးရှိတယ်။ အဲဒီတပ်မက်မှု တဏှာကို 'သက္ကာယ သမုဒယ'လို့ ဘုရား ဟောပါတယ်"

(မှတ်ချက်။ ။ 'သက္ကာယသမုဒယ'ဆိုတာ 'သက္ကာယဖြစ်ကြောင်း'ကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။)

(၃) "အရှင်မ... 'သက္ကာယနိရောဓ, သက္ကာယနိရောဓ'လို့ ဆိုကြတယ်။ အဘယ်ကို 'သက္ကာယ နိရောဓ'လို့ ဘုရား ဟောပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... တဏှာ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို 'သက္ကာယ နိရောဓ'လို့ ဘုရား ဟောပါတယ်"

(မှတ်ချက်။ ။ 'သက္ကာယနိရောဓ'ဆိုတာ 'သက္ကာယချုပ်ငြိမ်းရာ'ကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။)

(၄) "အရှင်မ... 'သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ, သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'လို့ ဆိုကြ တယ်။ အဘယ်ကို 'သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'လို့ ဘုရား ဟောပါသလဲ"

(မှတ်ချက်။ ။ 'သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'ဆိုတာ 'သက္ကာယချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်တဲ့ အကျင့်'ကို ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။)

"ဒါယကာ ဝိသာခ... မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို 'သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'လို့ ဘုရား ဟောပါတယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိနဲ့ သမ္မာသမာဓိတို့ ဖြစ်တယ်"

(၅) "အရှင်မ... စွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါန်သည်ပင် စွဲလမ်းဖွယ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅ ပါးလား၊ ဒါမှမဟုတ် စွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါန်ဆိုတာ စွဲလမ်းဖွယ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅ ပါးမှ တခြားလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... ဥပါဒါန်သည်ပင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅ ပါးလည်း မဟုတ်၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅ ပါးမှ တခြားလည်း မဟုတ်။ တကယ်တော့ စွဲလမ်းဖွယ်ရာဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅ ပါးအပေါ် လိုချင်,စွဲလမ်းတပ်မက်နေတဲ့သဘောကို 'ဥပါဒါန်'လို့ ခေါ်တာပါ"

(၆) "အရှင်မ... ဘယ်လိုရှုရင် 'သက္ကာယဒိဋ္ဌိ' ဖြစ်ပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေအပေါ် ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးနိုင်တဲ့ ငါကောင်, သူကောင်, အတ္တကောင်, အသက်ကောင်, ဝိညာဉ်ကောင်, လိပ်ပြာကောင်လေးပဲလို့ ရှုထင်နေရင် 'သက္ကာယဒိဋ္ဌိ' ဖြစ်တာပဲ"

(၇) "အရှင်မ... ဘယ်လိုရှုရင် 'သက္ကာယဒိဋ္ဌိ' မဖြစ်ပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေအပေါ် ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးနိုင်တဲ့ ငါကောင်, သူကောင်,

အတ္တကောင်, အသက်ကောင်, ဝိညာဉ်ကောင်, လိပ်ပြာကောင်လို့ မရှုဘဲ 'ရုပ်တရား, နာမ်တရား သက်သက်မျှသာပဲ' 'ဖြစ်ပြီး ပျက်နေတဲ့သဘောမျှသာပဲ'လို့ ရှုပွားနေရင် 'သက္ကာယဒိဋ္ဌိ' မဖြစ်ပါဘူး"

(၈) "အရှင်မ... မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ မဂ်လို့ခေါ်ရတဲ့ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးဆိုတာ ဘာတွေလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိနဲ့ သမ္မာသမာဓိတွေပဲ ဖြစ်တယ်"

(၉) "အရှင်မ... အဲဒီမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးဟာ အပြုပြင်ခံ သင်္ခတတရားလား၊ အပြုပြင်ခံ မဟုတ်တဲ့ အသင်္ခတတရားလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ အပြုပြင်ခံ သင်္ခတတရား ဖြစ်တယ်"

(၁၀) "အရှင်မ... အဲဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို အစုခန္ဓာသုံးပါးနဲ့ အကျဉ်းချုပ်လို့ ရပါသလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို 'သီလက္ခန္ဓ-သီလအစု'၊ သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို 'သမာဓိက္ခန္ဓ-သမာဓိအစု'နဲ့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်နှစ်ပါးကို 'ပညာက္ခန္ဓ-ပညာအစု'ဆိုပြီး သိမ်းယူ အကျဉ်းချုပ်နိုင်ပါတယ်။ (ဆိုလိုတာက မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို အကျဉ်းချုပ်လိုက်ရင် သီလမဂ္ဂင်, သမာဓိမဂ္ဂင်, ပညာမဂ္ဂင် ဆိုပြီး သုံးမျိုး အကျဉ်းမှတ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။)

(၁၁) "အရှင်မ... အဘယ်အရာဟာ 'သမာဓိ'လဲ၊ အဘယ်တရားတွေက သမာဓိဖြစ်ကြောင်း 'သမာဓိနိမိတ်'တရားတွေလဲ၊ အဘယ်တရားတွေက သမာဓိရဲ့အခြံအရံတွေ ဖြစ်သလဲ၊ အဘယ်ဟာက သမာဓိကို ပွားများတာ ဖြစ်ပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... စိတ်ကို အာရုံတစ်မျိုးတည်းအပေါ်မှာ တည်နေအောင် ထားနိုင်တာဟာ 'သမာဓိ'ပဲ၊ သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးဟာ သမာဓိဖြစ်ကြောင်း 'သမာဓိနိမိတ်' တရားတွေပဲ၊ သမ္မပ္ပဓာန်တရား လေးပါးဟာ သမာဓိရဲ့ အခြံအရံတွေပဲ၊ ဒီသတိပဋ္ဌာန်တရားတွေ, သမ္မပ္ပဓာန်တရားတွေကို မပြတ်ပွားများနေတာဟာ သမာဓိကို ပွားများနေတာ ဖြစ်ပါတယ်"

(၁၂) "အရှင်မ... သင်္ခါရတရားတွေက ဘယ်နှစ်ပါး ရှိပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သင်္ခါရတရားတွေက ကာယသင်္ခါရ, ဝစီသင်္ခါရ, စိတ္တသင်္ခါရလို့ သုံးပါး ရှိပါတယ်"

"အရှင်မ... ဘယ်ဟာက ကာယသင်္ခါရ, ဘယ်ဟာက ဝစီသင်္ခါရ, ဘယ်ဟာက စိတ္တသင်္ခါရလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... ထွက်လေ ဝင်လေက 'ကာယသင်္ခါရ'ပါ၊ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရက 'ဝစီသင်္ခါရ'ပါ၊ သညာနဲ့ ဝေဒနာတွေက 'စိတ္တသင်္ခါရ' ဖြစ်ပါတယ်"

"အရှင်မ... ဘာလို့ ထွက်လေ,ဝင်လေကို 'ကာယသင်္ခါရ'၊ ဘာလို့ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရကို 'ဝစီသင်္ခါရ'၊ ဘာလို့ သညာနဲ့ ဝေဒနာတွေကို 'စိတ္တသင်္ခါရ' ခေါ်ရတာလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... ထွက်လေ,ဝင်လေဆိုတာ ဒီခန္ဓာကိုယ်မှာ ဖြစ်တာ၊ ဒီခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ဆက်စပ်နေတာ၊ ဒါကြောင့် ထွက်လေ,ဝင်လေကို ကိုယ်နဲ့ ပြုစီရင်ရတဲ့ 'ကာယသင်္ခါရ'လို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

စကားမပြောခင် ဝိတက်နဲ့ အရင်ကြံစည်ရတယ်၊ ဝိစာရနဲ့ အရင် စဉ်းစားရတယ်၊ ပြီးမှ စကားပြောရတာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရက နှုတ်နဲ့စကားပြောတာကို ပြုစီမံ တတ်လို့ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရကို 'ဝစီသင်္ခါရ'လို့ ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။

နောက်ပြီး သညာနဲ့ ဝေဒနာတွေဆိုတာ စိတ်နှင့်ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်ကြတာ၊ စိတ်နဲ့ ကင်းကွာပြီး ဖြစ်လို့မရဘူး။ ဒါကြောင့် သညာနဲ့ ဝေဒနာတွေကို စိတ်နဲ့ ပြုပြင်ရတဲ့ 'စိတ္တ သင်္ခါရ'လို့ ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်"

(မှတ်ချက်။ ။ ဝိသာခသူဌေးက ဓမ္မဒိန္နာထေရီမကို ဈာန်သမာပတ်တွေ ရထားတဲ့ အနာဂါမ်နဲ့ ရဟန္တာမှသာ ဝင်စားနိုင်တဲ့ နိရောဓသမာပတ်အကြောင်း ဆက်ပြီးမေးခဲ့ပါတယ်။ မေးတဲ့ မေးခွန်းတိုင်းကိုလည်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီမက မဆိုင်းမတွ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ဖြေဆိုခဲ့ ပါတယ်။

သူဌေးနဲ့ ထေရီမတို့ ခုမေးကြ၊ ဖြေကြမည့် အမေး,အဖြေတွေကို နားလည်နိုင်ဖို့ အတွက် နိရောဓသမာပတ်အကြောင်း အနည်းငယ် ရှင်းပြပါမယ်။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဈာန် သမာပတ်တွေလည်း ရပါမှ၊ အနာဂါမ်နဲ့ ရဟန္တာလည်း ဖြစ်ပါမှ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ ဘာလို့ ဒီသမာပတ်ကို ဝင်စားကြတာလဲဆိုရင် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတွေအပေါ်မှာ ငြီးငွေ့နေကြ တဲ့ ဈာန်ရ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ခုနစ်ရက်လောက် စိတ်, စေတသိက် နာမ်တရား တွေမရှိဘဲ ချမ်းချမ်းသာသာ နေလိုတဲ့အတွက် ဝင်စားကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို နာမ်တရားတွေ ချုပ်ပြီး နေနေရတဲ့ ချမ်းသာကို "လက်တွေ့ရတဲ့နိဗ္ဗာန်-ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်"လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီသမာ ပတ်ဝင်စားနေသမျှ သမာပတ်ရှင်မှာ စိတ်,စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး ချုပ်ငြိမ်း နေတယ်။ စိတ်, စေတသိက်တွေ ချုပ်နေတာကြောင့် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်တွေလည်း ချုပ်ငြိမ်းနေပါတယ်။ ကမ္မဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်ခန္ဓာ တချို့တဝက်နဲ့ပဲ အသက်ရှင်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတော့မယ်ဆိုရင် မဝင်စားခင် မိမိရဲ့ သက်တမ်းကို ဆင်ခြင် ကြည့်ရသလို ဘုရားနဲ့ သံဃာက ခေါ်ရင် အလိုလို သမာပတ်က ထပြီးသား ဖြစ်အောင်၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်နဲ့ သင်္ကန်းသပိတ် ပရိက္ခရာတွေ မီးမလောင်အောင်နဲ့ ဘယ်အချိန်မှာ သမာပတ် ကနေ ထမယ်ဆိုတာတွေ ကြိုတင်ပြီး အဓိဋ္ဌာန် ထားရတယ်။

အဓိက မှတ်စေချင်တာက "ဒီနိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သိစိတ်တွေ၊ ခံစားမှုတွေ လုံးဝ ရှိမနေဘူးဆိုတာနဲ့ သမာပတ်ကနေ ပြန်ထပြီဆိုရင်လည်း အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုရင် အနာဂါမ်ဖိုလ်စိတ်၊ ရဟန္တာ ဆိုရင် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် အရင်ဆုံး စပြီး ပြန်ဖြစ်ပေါ် လာတယ်"ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလောက်ဆိုရင် ရှေ့ဆက်ဖတ်ရမည့် မေးခွန်းနဲ့ အဖြေတွေ ကို နားလည်နိုင်ပါပြီ။)

(၁၃) "အရှင်မ... 'နိရောဓသမာပတ်' ဝင်စားတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုပါလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေသူမှာ 'ငါ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စား ဦးမယ်၊ ငါ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတယ်၊ ငါ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပြီးသွားပြီ'ဆိုတဲ့ စိတ်တောင် မဖြစ်တော့ပါဘူး။ တကယ်တော့ ဒီသမာပတ်မဝင်စားခင်ကတည်းက သမာပတ် ဝင်စားချိန်မှာ စိတ်ချုပ်နေဖို့အတွက် စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ ဈာန်စိတ်ကို အရင်ပွားထားရပါတယ်"

(၁၄) "အရှင်မ... နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဘယ်တရားက အရင်ချုပ် ပါသလဲ။ ကာယသင်္ခါရက အရင် ချုပ်ပါသလား၊ ဒါမှမဟုတ် ဝစီသင်္ခါရက အရင် ချုပ်ပါသလား၊ ဒါမှမဟုတ် စိတ္တသင်္ခါရက အရင် ချုပ်ပါသလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ဝိတက်၊ ဝိစာရလို့ခေါ်တဲ့ ဝစီသင်္ခါရက အရင်ချုပ်တယ်၊ ဒီနောက်မှာတော့ ထွက်လေ၊ ဝင်လေလို့ ခေါ်တဲ့ ကာယသင်္ခါရနဲ့ သညာ၊ ဝေဒနာလို့ ခေါ်တဲ့ စိတ္တသင်္ခါရတွေ အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ကြ တယ်"

(၁၅) "အရှင်မ... 'နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထတယ်'ဆိုတာ ဘယ်လိုပါလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ 'ငါ နိရောဓ သမာပတ်ကနေ ထတော့မယ်၊ ငါ နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထနေတယ်၊ ငါ နိရောဓသမာပတ် ကနေ ထပြီးသွားပြီ'ဆိုတဲ့ စိတ် မဖြစ်နေပါဘူး။ (တကယ်ဖြစ်နေတာက နိရောဓသမာပတ်က နေ ထတာနဲ့ အနာဂါမ်ဆိုရင် အနာဂါမ်ဖိုလ်စိတ်နဲ့ ရဟန္တာဆိုရင် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေတဲ့အခိုက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။) တကယ်စင်စစ်တော့ သမာပတ်ကနေ ထတဲ့ အခါ အနာဂါမ်ဆိုရင် အနာဂါမ်ဖိုလ်စိတ်နဲ့ ရဟန္တာဆိုရင် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်လာစေဖို့ သမာပတ် မဝင်စားခင်ကတည်းက ကြိုတင်ပိုင်းခြား ပွားများထားရတာ ဖြစ်ပါ တယ်"

(၁၆) "အရှင်မ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဘယ်တရားတွေက အရင် ဖြစ်ပါသလဲ။ ကာယသင်္ခါရက အရင် ဖြစ်ပါသလား၊ ဒါမှမဟုတ် ဝစီသင်္ခါရက အရင် ဖြစ်ပါ သလား၊ ဒါမှမဟုတ် စိတ္တသင်္ခါရက အရင် ဖြစ်ပါသလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သညာ၊ ဝေဒနာ လို့ ခေါ်တဲ့ စိတ္တသင်္ခါရက အရင် ဖြစ်တယ်၊ ပြီးမှ ထွက်လေ၊ ဝင်လေခေါ်တဲ့ ကာယသင်္ခါရနဲ့ ဝိတက်၊ ဝိစာရလို့ခေါ်တဲ့ ဝစီသင်္ခါရတွေ ဆက်တိုက် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်"

(၁၇) "အရှင်မ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဘယ် ဖဿတရားတွေက တွေ့ထိပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို အနာဂါမ်ဖိုလ်စိတ် (ဒါမှ မဟုတ်) အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်နဲ့ ယှဉ်တဲ့ သုညတဖဿ၊ အနိမိတ္တဖဿ၊ အပ္ပဏိဟိတဖဿ ဆိုတဲ့ ဖဿတရား သုံးပါးက တွေ့ထိပါတယ်"

(၁၈) "အရှင်မ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ဟာ အဘယ်ပေါ်မှာ ညွတ် နေပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... နိရောဓသမာပတ်ကနေ ထပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ဟာ နိဗ္ဗာန်အာရုံ အပေါ်မှာ ညွတ်နေပါတယ်"

(၁၉) "အရှင်မ... ဝေဒနာ ဘယ်နှစ်ပါး ရှိပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဆိုပြီး ဝေဒနာ ၃ ပါး ရှိပါတယ်"

"အရှင်မ... သုခဝေဒနာဆိုတာ ဘာလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာဆိုတာ ဘာလဲ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဆိုတာ ဘာလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... ကိုယ်မှာဖြစ်စေ၊ စိတ်မှာဖြစ်စေ ချမ်းသာတဲ့၊ သာယာကောင်းမွန် တဲ့ ခံစားမှုသဘောကို 'သုခဝေဒနာ'လို့ ခေါ်တယ်။ ကိုယ်မှာဖြစ်စေ၊ စိတ်မှာဖြစ်စေ ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာ ခံစားတဲ့သဘောကို 'ဒုက္ခဝေဒနာ'လို့ ခေါ်တယ်။ ကိုယ်မှာဖြစ်စေ၊ စိတ်မှာဖြစ်စေ သာယာတာလည်း မဟုတ်၊ မသာယာတာလည်း မဟုတ်တဲ့ ခံစားမှုသဘောကို 'ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ'လို့ ခေါ်တယ်"

(၂၀) "အရှင်မ... သုခဝေဒနာဆိုတာ ဘယ်လိုဖြစ်ရင် ချမ်းသာပါသလဲ၊ ဘယ်လိုဖြစ်ရင် ဆင်းရဲပါသလဲ။ ဒုက္ခဝေဒနာကကော ဘယ်လိုဖြစ်ရင် ဆင်းရဲပြီး၊ ဘယ်လိုဖြစ်ရင် ချမ်းသာပါ သလဲ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာလည်း ဘယ်လိုဖြစ်ရင် ချမ်းသာပြီး၊ ဘယ်လိုဖြစ်ရင် ဆင်းရဲပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာဆိုတာ တည်နေရင် ချမ်းသာတယ်။ ပျက်သွားရင် ဖောက်ပြန်သွားရင် ဆင်းရဲတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာက တည်နေရင် ဆင်းရဲပြီး၊ ပျက်သွားရင် ဖောက်ပြန်သွားရင် ချမ်းသာတယ်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာက သိနေရင် ချမ်းသာပြီး၊ မသိနေရင် ဆင်းရဲပါတယ်"

(၂၁) "အရှင်မ... သုခဝေဒနာမှာ အဘယ်အနုသယ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ အဘယ်အနုသယ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ အဘယ်အနုသယဓာတ်တွေ ကိန်းပါသလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာမှာ ရာဂါနုသယ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ပဋိဃာနုသယ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ အဝိဇ္ဇာနုသယဓာတ်တွေ ကိန်းပါတယ်"

(၂၂) "အရှင်မ... သုခဝေဒနာတိုင်းမှာ ရာဂါနုသယ ကိန်းပါသလား၊ ဒုက္ခဝေဒနာတိုင်းမှာ ပဋိဃာနုသယ ကိန်းပါသလား၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတိုင်းမှာ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းပါသလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာတိုင်းမှာ ရာဂါနုသယ မကိန်းပါ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတိုင်းမှာ ပဋိဃာနုသယ မကိန်းပါ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတိုင်းမှာ အဝိဇ္ဇာနုသယ မကိန်းပါ"

(၂၃) "အရှင်မ... သုခဝေဒနာမှာ အဘယ်ကို ပယ်ရမလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ အဘယ်ကို ပယ် ရမလဲ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ အဘယ်ကို ပယ်ရမလဲ"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာမှာ ရာဂါနုသယကို ပယ်ရမယ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ပဋိဃာနုသယကို ပယ်ရမယ်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်ရမယ်"

(၂၄) "အရှင်မ... သုခဝေဒနာအားလုံးမှာ ရာဂါနုသယကို ပယ်သင့်ပါသလား၊ ဒုက္ခဝေဒနာ အားလုံးမှာ ပဋိဿာနုသယကို ပယ်သင့်ပါသလား၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာအားလုံးမှာ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကို ပယ်သင့်ပါသလား"

"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာအားလုံးမှာ ရာဂါနုသယကို မပယ်ရပါ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ အားလုံးမှာ ပဋိဿာနုသယကို မပယ်ရပါ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာအားလုံးမှာ အဝိဇ္ဇာနုသယကို မပယ်ရပါ"

(၂၅) "အရှင်မ... သုခဝေဒနာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... သုခဝေဒနာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဒုက္ခဝေဒနာပဲ"
"အရှင်မ... ဒုက္ခဝေဒနာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... ဒုက္ခဝေဒနာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က သုခဝေဒနာပဲ"
"အရှင်မ... ဥပေက္ခာဝေဒနာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... ဥပေက္ခာဝေဒနာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က မသိမှု အဝိဇ္ဇာပဲ"

(၂၆) "အရှင်မ... မသိမှု အဝိဇ္ဇာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... မသိမှု အဝိဇ္ဇာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က သိမှု ဝိဇ္ဇာပဲ"
"အရှင်မ... သိမှု ဝိဇ္ဇာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... သိမှု ဝိဇ္ဇာရဲ့ ပြိုင်ဘက်က လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိပဲ"
"အရှင်မ... လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ငြိမ်းအေးမှု နိဗ္ဗာန်ပဲ"
"အရှင်မ... ငြိမ်းအေးမှု နိဗ္ဗာန်ရဲ့ ပြိုင်ဘက်က ဘာလဲ"
"ဒါယကာ ဝိသာခ... ဒီအမေးကတော့ လွန်သွားပြီ၊ ဒီလိုသာ ဆက်မေးနေရင် ဆုံးမှာ မဟုတ်တော့ဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တရားကျင့်တာမှန်သမျှရဲ့ ဦးတည်ချက်ပန်းတိုင် လမ်းဆုံးက နိဗ္ဗာန်ဖြစ်လို့ပဲ။

ဒါယကာ ဝိသာခ... သင် အလိုရှိသေးရင် မြတ်စွာဘုရားထံသာ သွားပြီး မေးလျှောက် ပါတော့။ မြတ်စွာဘုရား ဖြေတော်မူတဲ့အတိုင်းသာ မှတ်ပါတော့"

ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမဟာ အခုလို မိန့်ပြီး အမေးအဖြေကို အဆုံးသတ်လိုက်ပါတယ်။ ဝိသာခ သူဌေးလည်း ထေရီမရဲ့ ဖြေဆိုချက်တွေကို ကျေနပ်အားရ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဒီနောက် တော့ ထေရီမကို ရှိခိုးဦးချ အရိုအသေပြုပြီး မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရား အထံ တော်မှာ သူနဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမတို့ အပြန်အလှန် တရားစကား မေးမြန်းဆွေးနွေး ပြောဆိုခဲ့တာတွေကို အားလုံး လျှောက်ထားလိုက်တယ်။

ဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဝိသာခ သူဌေးကို "ဝိသာခ... ဓမ္မဒိန္နာဟာ ကြောင်းကျိုး မြင်သိ ပညာရှိ ဖြစ်ပါပေတယ်၊ ဓမ္မဒိန္နာဟာ ကြီးမြတ်တဲ့ပညာရှိ ဖြစ်ပါပေတယ်။ ဒီအကြောင်းအရာတွေကို ငါ့ မေးခဲ့ရင်လည်း ငါလည်းပဲ ဓမ္မဒိန္နာ ဖြေတဲ့အတိုင်း ဖြေမှာ ဖြစ်တယ်။ သင့်မေးခွန်းတွေရဲ့ အဖြေဟာ ဓမ္မဒိန္နာ ဖြေတဲ့အတိုင်း ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအတိုင်းသာ မှတ်ပါတော့"လို့ မိန့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

အရှင်နေမိန္ဒာဘိဝံသ
(၂၀-၅-၂၀၂၂) သောကြာနေ့။